

แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2^{*}
GUIDELINES FOR DEVELOPING THE ROLE OF ADMINISTRATORS FOR INTERNAL
QUALITY ASSURANCE OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER PHRA NAKHON
SI AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

¹จิตาภา บุญตั้ง Jidapa Boontang ²อัจฉรา นิชมาภา Achara Niyamabha

^{1,2}มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: 76577003@aru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 วิธีการดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 302 คน มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น และขั้นตอนที่ 2 นำเสนอแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 7 คน ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน และ อาจารย์ประจำสาขาการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ในภาพรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ ในภาพรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ บทบาทด้านการนำ บทบาทด้านการส่งเสริม และบทบาทด้านการอำนวยความสะดวก 2) แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พิจารณาตามค่าความต้องการจำเป็น ดังนี้ ด้านการนำ ผู้บริหารควรจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา จัดทำรายงาน SAR เสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา มีการเผยแพร่และนำผลการพัฒนาไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป ด้านการส่งเสริม ผู้บริหารควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักในเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับบุคลากรในโรงเรียน คำนึงว่า พัฒนاتตนเองให้มีความรู้ และเตรียมความพร้อมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการอำนวยความสะดวก ผู้บริหารควรสนับสนุนอำนวยความสะดวก รวมทั้งแก้ไขปัญหา

^{*}Received: May 24, 2024. Revised: December 08, 2024. Accepted: December 17, 2024.

อุปสรรคต่างๆ ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

คำสำคัญ: บทบาท, ผู้บริหารสถานศึกษา, การประกันคุณภาพภายใน

Abstract

The objectives of this research article are 1) to study the current condition; Desired condition and the needs of the executive role for internal quality assurance of educational institutions. Under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2. 2) To propose guidelines for developing the role of administrators for internal quality assurance of educational institutions. Under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2. The research method has 2 steps: Step 1: Study the current condition. Desired conditions and necessary needs of the administrator's role for internal quality assurance of educational institutions. The sample group was 302 teachers under The Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office, Area 2. The research tool was a questionnaire. Data was analyzed using mean standard deviation and the index of essential needs. And step 2 presents guidelines for developing the role of administrators for internal quality assurance of educational institutions. The main informants were 7 people, including 1 educational administrator, 3 educational institution administrators, 2 educational supervisors, and 1 full-time lecturer in the field of educational administration, Which is obtained by means of purposive selection. The research instrument was a semi-structured interview. And analyzed the data by means of content analysis. The results were 1) Current condition of the role of administrators for internal quality assurance of educational institutions. Under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2, Overall, Every aspect had an average level at a moderate level. Desired condition Overall, every aspect is at a high average level. and the first 3 essential needs include leadership roles Promotion role and the role of facilitation. 2) Guidelines for developing the role of administrators for internal quality assurance of educational institutions Under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2, Consideration is based on the necessary needs as follows: In terms of leadership, administrators should organize an internal quality assessment according to educational standards, prepare a SAR report and present it to relevant people. and use it as information to prepare educational development plans. Development results are published and used for further improvement. Promotion Executives should promote knowledge and understanding. and create awareness of quality assurance within educational institutions with school personnel, research and develop themselves to have knowledge and prepare to set the educational standards of educational institutions. And facilitation Executives should

support and facilitate Including solving various obstacles in the preparation of educational development plans that focus on quality according to educational standards of educational institutions and annual action plans. Including supporting the budget for use in carrying out the educational development plan of the educational institution.

Keywords: Role, Educational Institution Administrators, Internal Quality Assurance

บทนำ

ในปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่ของประเทศไทยยังเกิดความเหลื่อมล้ำที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านการบริหารจัดการ งบประมาณ คุณภาพของบุคลากร ปัจจัยด้านผู้เรียน และปัจจัยอื่นๆ เช่น ความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกที่อยู่ในระแวกใกล้เคียงสถานศึกษา และการดูแลติดตามอย่างใกล้ชิดจากสำนักงานเขตพื้นที่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อีกทั้งปัจจุบันสถานศึกษายังมีความอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง จึงมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบทและความต้องการของตนเองที่แตกต่างกัน การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จึงเป็นกลไกสำคัญที่จะคอยส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานของสถานศึกษาดำเนินไปอย่างเป็นระบบ มุ่งไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีคุณภาพ (มาหะมะบาคอรี มาซอ, 2564)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่มีมาตรฐาน โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำ ผู้ประสานงาน ผู้ดำเนินการพร้อมทั้งติดตามตรวจสอบอย่างใกล้ชิด โดยใช้รูปแบบที่มีมาตรฐานสากล แม้ว่าการศึกษาของไทยจะมีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาแล้วก็ยังพบปัญหาในการดำเนินการต่างๆ หลายประการ เช่น ขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา ขาดแคลนทรัพยากรในการสนับสนุนการศึกษา ขาดการประสานงาน รวมทั้งครูและบุคลากรทางการศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจและยังไม่ให้ความร่วมมือในการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นต้น (อุทัยวรรณ นรินรัตน์, 2559)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 (2557) ได้ดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และจากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554 - 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลปรากฏว่าระดับคุณภาพดีมาก จำนวน 40 โรงเรียน ระดับคุณภาพดี จำนวน 2 โรงเรียน ระดับพอใช้ จำนวน 3 โรงเรียน ระดับปรับปรุง จำนวน 1 โรงเรียน และมีโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการประเมินอีก 112 โรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 (2557) ได้มีการสรุปสภาพและปัญหาการดำเนินการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาพบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถประเมินตนเองได้อย่างเป็นระบบและถูกต้อง บุคลากรในสถานศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงานต่างๆ ในสถานศึกษาไม่มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนการบริหารหรือพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษาตามหลักการที่ถูกต้อง ซึ่งสาเหตุดังกล่าวเป็นผลจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษาขาดการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานการประกัน

คุณภาพภายในสถานศึกษา บุคลากรภายในสถานศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบการประกันคุณภาพ คณะกรรมการประเมินตนเองของสถานศึกษาขาดความรู้และทักษะการประเมิน เครื่องมือการประเมินไม่ สอดคล้องกับตัวชี้วัดและมาตรฐาน

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะหากขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากผู้บริหารก็ยากที่จะทำให้การดำเนินงาน ของสถานศึกษานั้นประสบผลสำเร็จ และจากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนว ทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ว่ามีการปฏิบัติและดำเนินการอย่างไร เพื่อนำผลการวิจัยมา พัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของบทบาทผู้บริหารเพื่อ การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัย ออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของบทบาท ผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครู จำนวน 1,306 คน กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครู โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูป Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 302 คน และสุ่มแบบชั้นภูมิตามขนาดโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัยคือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึง ประสงค์ของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษา โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ และทำการวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index (PN_{modified})

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ศึกษาพิเศษ จำนวน 2 คน และ

นักวิชาการ จำนวน 1 คน ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีประสบการณ์ในการบริหารไม่น้อยกว่า 10 ปี 2) มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา 3) มีความรู้ความสามารถด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ในภาพรวมและรายด้าน ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ในภาพรวม

ข้อ	รายการ	สภาพปัจจุบัน $\bar{X}$	สภาพที่พึงประสงค์ $\bar{X}$	PNI
1	การส่งเสริม	3.34	4.47	0.40
2	การอำนวยความสะดวก	3.28	4.45	0.39
3	การให้คำปรึกษา	3.37	4.30	0.28
4	การกำกับดูแล	3.79	4.56	0.21
5	การนำ	3.47	4.55	0.43
ภาพรวม		3.45	3.67	0.684

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำกับดูแล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสูงสุด รองมาคือ ด้านการนำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการอำนวยความสะดวกมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับต่ำสุด

สภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำกับดูแล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสูงสุด รองมาคือ ด้านการนำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการให้คำปรึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับต่ำสุด

ความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) มีค่าเท่ากับ 0.684 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามค่าดัชนีความต้องการจำเป็น โดยเรียงลำดับจากค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากไปหาน้อยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านการนำ (PNI = 0.43) ด้านการส่งเสริม (PNI = 0.40) และด้านการอำนวยความสะดวก (PNI = 0.39)

2. แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 1 ด้านการนำ อันดับที่ 2 ด้านการส่งเสริม อันดับที่ 3 ด้านการอำนวยความสะดวก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 บทบาทด้านการนำ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการศึกษา วิเคราะห์บริบทความต้องการและอัตลักษณ์ของสถานศึกษา เพื่อนำมากำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เป็นผู้นำในการศึกษานโยบายต่างๆ เพื่อนำมาใช้กำหนดทิศทางการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน เป็นผู้นำในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลงานประกันคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำมาจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษาและเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ และนอกจากนี้ผู้บริหารยังต้องเป็นผู้นำในการตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ และคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต เพื่อเตรียมรับมือและวางแผน เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี น่าเคารพ และน่าเชื่อถือ มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างถูกต้องและเป็นธรรม มีการให้ขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรทุกฝ่ายที่ดำเนินงานประกันคุณภาพด้วยวิธีการที่หลากหลาย

2.2 บทบาทด้านการส่งเสริม ผู้บริหารจัดให้บุคลากรได้รับการอบรมพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สนับสนุนให้บุคลากรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ และนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานผู้บริหารควรสร้างความตระหนักแก่บุคลากรให้มีความรับผิดชอบต่องานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยมีการกำหนดผู้รับผิดชอบงานที่ชัดเจนสอดคล้องกับความรู้และความสามารถของบุคลากรมีการแต่งตั้งคณะทำงานประจำปี และสร้างจิตสำนึกแก่บุคลากรอย่างเสมอว่า งานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่ใช่ภาระงานที่เพิ่มขึ้น แต่เป็นภาระงานที่ปกติของสถานศึกษา ซึ่งทุกคนต้องรับผิดชอบงานของตนเอง และร่วมกันดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในประสบผลสำเร็จตามที่แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้กำหนดไว้ ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเป็นคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สนับสนุนให้ทุกฝ่ายเป็นคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และร่วมทบทวนมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เปิดโอกาสให้บุคลากรเป็นคณะกรรมการด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา เป็นคณะกรรมการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และร่วมกันจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีที่ระบุความสำเร็จตามเป้าหมายในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และนอกจากนี้ผู้บริหารต้องสนับสนุนให้บุคลากรได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ระดมความคิด และนำแนวคิดใหม่ๆ ไปใช้ปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่ได้กำหนดไว้

2.3 บทบาทด้านการอำนวยความสะดวก ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่คอยอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ และให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มที่ สำหรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาผู้บริหารต้องจัดระบบโครงสร้างในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ เป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก รวมทั้งแก้ไขปัญหาคุอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้งานสามารถดำเนินไปได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ จัดระบบการบริหารงานที่เอื้อต่อระบบการประกัน จัดทำคู่มือการดำเนินงานที่มีขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงานอย่างชัดเจน เพื่อให้บุคลากรสามารถดำเนินงานไปในแนวทางเดียวกัน และมีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่อเป็นฐานข้อมูลให้บุคลากรได้สืบค้นในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหารต้องจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานกิจกรรมหรือโครงการ ไม่ว่าจะเป็นเอกสารหรือวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ และจัดการเรียนการสอน จัดสภาพแวดล้อม จัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งผู้บริหารต้องระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์ที่เป็นทรัพย์สินของสถานศึกษา และนอกจากวัสดุอุปกรณ์แล้วผู้บริหารต้องเป็นบุคคลหลักในการสร้างเครือข่ายกับชุมชนและหน่วยงานภายนอก เพื่อระดมกำลังจากชุมชนมาช่วยในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และเจรจาต่อรองกับหน่วยงานอื่น เพื่อให้ได้สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา อีกทั้งต้องเป็นผู้บริหารทรัพยากร ทั้งทรัพย์สินและบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการจัดตั้งงบประมาณ และติดตามการใช้งบประมาณเพื่อให้สอดคล้องกับแผนงบประมาณที่ตั้งไว้ และจัดสรรงบประมาณ เพื่อนำมาใช้ในแผนพัฒนาการจัดการศึกษา งบประมาณเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญและจำเป็นอย่างมาก ในการขับเคลื่อนและดำเนินงานต่างๆ ของสถานศึกษา ในแผนปฏิบัติการประจำปีและแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่ได้มีการบรรจุโครงการทุกโครงการของสถานศึกษาไว้ในแต่ละโครงการได้มีการจัดตั้งงบประมาณ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินการ ดังนั้นหน้าที่ของผู้บริหารคือต้องบริหารและจัดสรรงบประมาณให้ตรงกับที่ระบุไว้ในแต่ละโครงการนั้นๆ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

จากผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น พร้อมทั้งสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เมื่อเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ อันดับที่ 1 ด้านการนำ อันดับที่ 2 ด้านการส่งเสริม อันดับที่ 3 ด้านการอำนวยความสะดวก โดยผู้วิจัยนำประเด็นดังกล่าวมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. บทบาทด้านการนำ

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ด้านการนำ พบว่า ศึกษานิเทศก์ต่างๆ มาใช้กำหนดทิศทางการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสูงสุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรจนา มากชุมแสง (2556) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารต้องเป็นผู้วิเคราะห์ ศึกษานิเทศก์ และสภาพความต้องการของชุมชน แล้วนำมากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และความสำเร็จของสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ด้านการนำ พบว่า ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี น่าเชื่อถือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมปอง จันทอง (2554) ที่ผลการวิจัยพบว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนว่าบุคลากรในโรงเรียนทำงานอย่างเต็มความสามารถ

ดังนั้นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีลักษณะของผู้นำแบบประชาธิปไตย ให้เกียรติและเคารพเพื่อนร่วมงาน เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีความเชื่อมั่น ซื่อสัตย์ จริงใจ มีความสามารถกระตุ้นและจูงใจให้เกิดความรักและความผูกพันในโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของของบพทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของ ด้านการนำ พบว่า ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกคนด้วยความเป็นธรรม มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมาหะมะบาคอรี มาซอ (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่ดีต้องประเมินผลงานอย่างยุติธรรม เมื่อบุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ และมีผลงานที่ดี ก็สมควรได้รับรางวัลในความดี ซึ่งอาจเป็นคำชื่นชม ยกย่อง เพื่อเป็นกำลังใจให้บุคลากรรักษาความดีต่อไป และในทางตรงกันข้ามบุคลากรที่ไม่ตั้งใจปฏิบัติงานหรือสร้างปัญหาอยู่เสมอก็ควรได้รับการประเมินผลงานตามเนื้อผ้า ถึงแม้ว่าบุคลากรคนนั้นจะเป็นคนสนิทหรือคนใกล้ชิดก็ตาม

2. บทบาทด้านการส่งเสริม

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของบพทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ด้านการส่งเสริม พบว่า สร้างจิตสำนึกแก่บุคลากรทุกคนให้มีความรับผิดชอบต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา บุระพา (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรรับผิดชอบงานที่ได้รับเกิดความสุขและความพึงพอใจกับงานที่ได้รับโดยคำนึงถึงความรู้ความชำนาญของแต่ละบุคคล

ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของบพทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ด้านการส่งเสริม พบว่า สนับสนุนให้บุคลากรทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจในการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิมิต อิศระกุล (2549) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารต้องตระหนักถึงการจัดระบบบริหารที่เป็นเชิงระบบ สอดรับกับการจัดการศึกษาที่ส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนให้มากที่สุด นอกจากนี้การจัดเตรียมความพร้อมในระบบสารสนเทศภายในสถานศึกษา และการนำข้อมูลไปใช้ต้องเป็นหัวใจของการบริหารจัดการในสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาต้องดำเนินการวางระบบบริหารจัดการ พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของของบพทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ด้านการส่งเสริม พบว่า สนับสนุนให้บุคลากรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิมิต อิศระกุล (2549) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารต้องตระหนักถึงการจัดระบบบริหารที่เป็นเชิงระบบ สอดรับกับการจัดการศึกษาที่ส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนให้มากที่สุด นอกจากนี้การจัดเตรียมความพร้อมในระบบสารสนเทศภายในสถานศึกษา และการนำข้อมูลไปใช้ต้องเป็นหัวใจของการบริหารจัดการในสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาต้องดำเนินการวางระบบบริหารจัดการ พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพ

3. ด้านการอำนวยความสะดวก

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของบพทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า จัดให้มีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้กล่าวถึงการให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนา

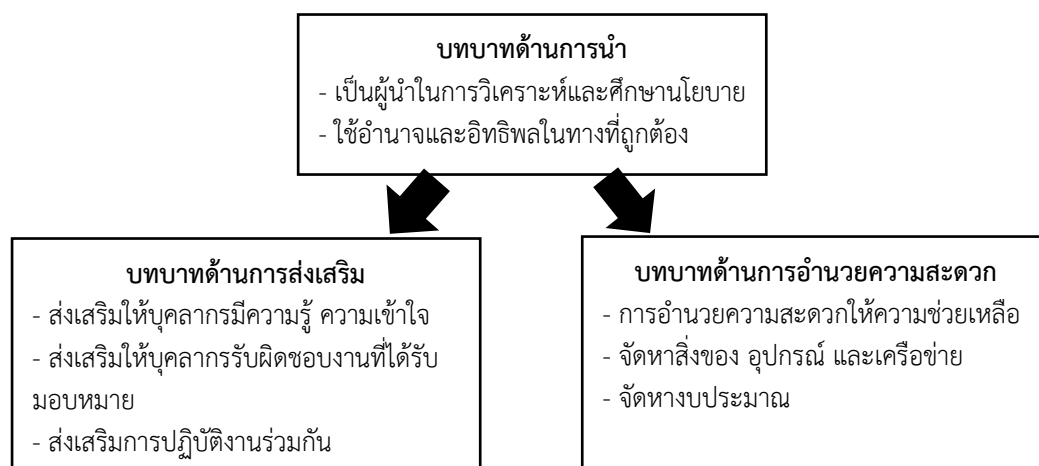
คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า จัดเตรียมเอกสารในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้กล่าวถึงการให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุทัยวรรณ นรินรัตน์ (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารต้องจัดตั้งงบประมาณและรับผิดชอบการใช้จ่ายงบประมาณ ของสถานศึกษา รวมถึงระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์ทรัพย์สินของสถานศึกษา

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) บทบาทด้านการนำ 2) บทบาทด้านการส่งเสริม และ 3) บทบาทด้านการอำนวยความสะดวก ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้
 - 1.1 ด้านการนำ ผู้บริหารควรจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา และจัดทำรายงาน SAR เสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา มีการเผยแพร่และนำผลการพัฒนาไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป
 - 1.2 ด้านการส่งเสริม ผู้บริหารควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักในเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับบุคลากรในโรงเรียน คำนึงว่า พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ และเตรียมความพร้อมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
 - 1.3 ด้านการอำนวยความสะดวก ผู้บริหารควรสนับสนุนอำนวยความสะดวก รวมทั้งแก้ไขปัญหาคอขวดต่างๆ ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ด้านการนำ พบว่า ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกคนด้วยความเป็นธรรม มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้นจึงควรวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 2.2 ด้านการส่งเสริม พบว่า สนับสนุนให้บุคลากรทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจในการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้นจึงควรวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศในสถานศึกษา
 - 2.3 ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า จัดสรรงบประมาณและทรัพยากร เพื่อใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้นจึงควรวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการงบประมาณในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- นิมิตร อิศระกุล. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- มาหะมะบาคอรี มาซอ. (2564). การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- รจนา มากชุมแสง. (2556). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภอบะควี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- วาสนา บุระพา. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สมปอง จันทคง. (2554). ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่ครูต้องการ. แหล่งที่มา <http://www.kroobannok.com/blog/34520>. ค้นเมื่อ 29 ธ.ค. 2554.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. (2557). มหกรรมการศึกษาอยุธยาสู่อาเซียน. พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2.
- อุทัยวรรณ นรินรัตน์. (2559). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- Krejcie, R. V. & Morgan. D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.